

t geconsta-
n moet het

uitgestooten
zijn door ds
in 1944 om,
ts' van ds
fte nim-
onze opvat-
edergeboorte
ze in strijd
s. Wel werd
rkeraad, dat
k waren en
dden gegol-
died om. Het
even wilden
s te zullen
emming was
niet deden,
?Neen, on-
t! En geen
44 vanwege
nis door den
preek gewel-
den, en wel
t gezag van
tte). En wij
oor Gods ge-
van Bedum
egd of afge-
vervat in de
„b i j o n s
kunnen dat
hagen c.s.,
ins — van-
in strijd met
ften”!

d s e l, waar
rgelijke dwa-
te schrijven.
ve hebben er
e gevolgtrek-
bezinnen op
ig.
door de „be-
van veel een-
lotte zijn
geruchten en
yvensgenoemd,
v a s t; die
ciel en door

erk van Be-
ezicht.
n s haar;
Riphagen c.s.
vocaat in dit
veeleer deze

v o o r d e
euke uitspraak
praak, die de
rheid vordert
hagen of één
c alleen maar
naar zoo erg
e te doen met
leerste Gods
ing niet van
Maar zoolets

synodaal-ge-
eerlijke volle
het dan ge-
dat de door
ngaande Ver-
in strijd is
HOEKSTRA.

de Aula van
en gedenken,
voor het vele
dertigjarigen
Greijdanus.

maar wij wis-
meecleefden en

onderwijl er
erd, kreeg den
er onze groote

voor dit alles?
pon. Niets bij-
groote genade.
ne.

it, dat hij, die
il, en hoeveel

In het feit voorts, dat hij na zijn emeritaat — waar-
van ieder zal willen zeggen: otium cum dignitate —
als opnieuw mocht beginnen en werken, zoo ijverig en
getrouw als menig jongere het niet zou vermogen.

In het feit, dat hij na een ernstige operatie te heb-
ben ondergaan, zoo spoedig, eer iemand het mocht
verwachten of durfde hopen zelfs, weer geheel de oude
mocht zijn.

Echter — het buitengewone ligt allereerst in den
aard van zijn arbeid zelve.

Daar zijn zeer veel geleerde theologen en wijsgeer-
ren, die zich tot de Schrift hebben gewend tot steun
voor hun werk.

Daar is bij alle Schriftstudie steeds dit gevaar, dat
wij met een vooropgezette meening, met een zelf ge-
vonden stelsel, met een te voren aanvaarde wijsheid,
tot de Schrift gaan, om daarin sterke argumenten te
vinden voor hetgeen wij zelf bedachten.

En dat lukt dan altijd. Zoo heeft elke ketter zijn
letter.

Ik sloeg onlangs eens een groot filosofisch werk
op — een zestal groote deelen — waarin een alge-
meene geschiedenis der wijsbegeerte werd gegeven,
met bijzondere aandacht voor de „godsdiensten”. Het
hoofdwerk van dr Paul Deussen.

Daar was ook een deel bij over de filosofie van
den Bijbel.

Deze man nam zijn uitgangspunt in de wijsheid van
Kant en Schopenhauer. Toen speurde hij alle moge-
lijke „religies” na, te beginnen met de oud-Indische.
Ook de Bijbel werd nauwkeurig bestudeerd en de mi-
raculeuse conclusie was, dat uit alles bleek, hoe Kant
en Schopenhauer het toch maar goed wisten.

Dit verschijnsel treft men aan bij zeer vele geleer-
den.

En — wij moeten allen oppassen niet in soortgelijke
fout te vallen. Dan is er geen onderwerping aan de
Schrift, maar wij onderwerpen de Schrift aan onze
stelsels en begeerten.

Maar hier bij prof. Greijdanus mocht het — ge-
loofd zij de Heere — anders zijn.

Want hij kent geen andere bedoelingen dan om te
leeren verstaan wat het Woord Gods ons zegt. Hij
denkt niet aan een wijsgeerig stelsel, of aan een po-
litiek systeem of een maatschappelijke theorie.

Het is hem er, door Gods genade, alleen om te doen,
de stem des Heeren te beluisteren. Om te weten, wat
God ons zegt in Zijn Woord en, als hij dat heeft ver-
staan, daarvan ook te getuigen op de plaats, waar
God hem zet.

Dit zal door niemand worden ontkend, ook niet
door wie hem gram zijn. Misschien zijn ze daarom
gram.

Hij werkte in zijn studeervertrek van den vroegen
morgen tot den laten avond. Hij gaf zijn colleges met
een nauwgezetheid, die altijd weer verbaasde. Hij zond
zijn werken in het licht, als dat zoo te pas kwam, zal
ik maar zeggen. Hij vroeg voor zich zelf niets. Geen
lof, geen eer, geen opmerksaamheid zelfs.

En het ging er al door maar om, niet zich zelf te
doen hooren, maar het Woord des Heeren te doen
spreken.

Daaraan was heel dit leven onderworpen. Daarop
richtte zich al zijn kracht.

Meen nu echter niet, dat hij geen notitie zou nemen
van den gang van het leven. Dat hij alleen maar op
het Woord Gods zou letten en niet op de werken Gods.
Op het: daar staat geschreven, en niet op het: daar
is geschied of daar geschiedt.

Want als een van ons zich zou voornemen zich met
hem te meten in het kennis nemen van alle mogelijke
geschriften en bladen voor heel het drukke leven van
vandaag, hij zou al spoedig tot de slotsom moeten
komen, dat hij het tegen dezen stillen geleerde zou
moeten afleggen. Heel erg ook.

Het is dan ook daarom, dat zijn woord altijd weer
verrast, ook wat betreft het kennen en onderkennen
van de teekenen des tijds.

Trouwens ook daarin weerspiegelt zich de krachtige
wil om gehoorzaam te zijn aan zijn Koning en Heere.
Dat alles nu wordt door hem en mag ook door ons
niet anders worden gezien dan als Gods rijke genade
over dit leven en werken.

Leven en werken? Och, zoo zei hij het zelf: maak
daar nu niet zooveel drukte over, want het zal daar-
mee wel gaan als gewoonlijk onder de menschen. Over
een kwart eeuw weet niemand er meer van.....

Ik geloof niet, dat dit zoo zal wezen.

Daar is een bekend Engelsch gezegde, dat 't kwaad,
dat menschen doen, na hen blijft, maar dat het goede
met hun beenderen wordt begraven.

The evil that men do lives after them.
The good is oft interred with their bones.

Het moge er voor de eenvoudige kinderen Gods niet
op aankomen, of men na hun heengaan veel over hen
zal spreken; meestal vergissen zelfs velen, die wij
groot achten, zich ten aanzien van hun nagedachte-
nis; maar wat blijven zal, is de vrucht van een levens-
arbeid, die Gods volk steeds dichter heeft willen bren-
gen bij de waarachtige kennis van Zijn Woord.

Dat Woord, zoo zei prof. Greijdanus, is voor mij al-
tijd geweest van de eerste letter tot de laatste Gods
Woord. Ware dit niet zoo — mijn arbeid zou zonder
beteekenis zijn.

Welnu — dit beslist over de beteekenis van ons
aller spreken en getuigen. En wat zoo in volkomen

gehoorzaamheid aan dat Woord Gods met een door
Gods Geest gegeven klaar inzicht in datgene, wat dit
ons zegt, — een klaar inzicht, dat niet gegeven wordt
dan in een onafgebroken ijver in de Schriftstudie —
ons geschonken wordt, dat blijft. Want het Woord
Gods zelve blijft in der eeuwigheid.

Zoo alleen kunnen wij ten goede werken voor Gods
kerk en voor gansch het leven.

Daarom zal het werk van onzen professor blijven
leven, en zal de vrucht daarvan blijken voor alle
Schriftgehoorzame wetenschap en Schriftgehoorzame
praktijk.

Daarom is dit ook wel een van de ernstigste feiten
voor ons gereformeerde leven — en dien naam kan
het alleen verdienen, als wij volkomen gehoorzaam
willen leven overal en altijd in gehoorzaamheid aan
wat de Schrift ons zegt — dat gereformeerde syno-
den het hebben gewaagd dezen geleerde te diskwalifi-
ceeren en te schorsen en uit te bannen.

Toen ik op dien avond anderen en hem zelf hoorde
getuigen, met dien wonderlijken eenvoud, die hem
en dien avond kenmerkte, trof mij dat alles weer eens
zeer pijnlijk.

Want als wij op de verschijnselen van afval en ver-
donkering der waarheid wijzen, mag niemand meen-
en, dat zulks geschiedt met maar eenig behagen.
Hoe zou dat kunnen voor hen, wien, hetgeen God de
Heere Zijn kerken in deze landen gaf, steeds met
groote vreugd vervulde.

Wij hebben nu weer het kerstfeest gevierd en wat
wij rondom ons zagen, hoorden en lazen moet ons
vervullen met bange zorg.

Al dat gedoe van wereldsche en godsdienstige lie-
den, heel dat kerstmisvertoon kan niet anders dan
bij ons de bange vraag doen opkomen: wordt dit feest
niet weer een heidensch feest, met heidensche ge-
woonten en heidensche taal? Ook in de kerk?

Daar zijn in de synodocratische kerk lieden, die
zeggen, dat de kerk van Christus thans een geschik-
ten tijd heeft om de wereld te winnen voor den Chris-
tus. Die wereld wil wel den goeden weg, maar wij
hebben te zeer vergeten haar taal te spreken, om in-
gang bij haar te vinden.

Vandaar dan het aangrijpen van alle mogelijke ge-
legenheid buiten de „kerk”, om de zoover afgedwaal-
de wereld voor de kerstboodschap te interesseeren.

Ik neem nu twee artikelen van zich noemende gere-
formeerde predikers.

Het eene van ds Barkey Wolf, in volle eere bij de
synodocratische kerken, en die heeft meegewerkt om
uit te werpen, die het Woord Gods en Zijn verbond
gehoorzaam willen verstaan, in „Elsevier”.

Daar stond boven dat artikel: aantrekkingskracht
van kerstmis. Het kerstfeest, dus werd gezegd, is van
alle Christelijke feestdagen het meest aantrekkelijke,
er gaat een sterke attractie van uit op alle menschen.
Het wordt in heel de wereld gevierd.

Als alle christelijke feestdagen uit het christendom
zouden wegvallen dan zou dit feest nog blijven, en in
hooge eere worden gehouden.

Drie redenen werden daartoe opgegeven.

Vooreerst: het is niet opdringerig, en wij willen het
opdringen immers niet? Want het is een klein kind
van hetwelk gesproken wordt.

In de tweede plaats is het de liefde, die ons daarin
toesprekt. Want liefde dringt zich nooit op en God
waagt het met dezen vorm van liefde.

En eindelijk: wij — dat zijn dus alle menschen —
wij hebben behoefte ons te buigen voor alles wat
waarlijk groot en verheven is. Voor wat groot en
edeler is dan wij zelf. En die grootheid zien wij hier.

Zoo wordt een gelegenheid, om den Christus te
prediken, aangevat voor een wereldsch blad.

Het is de taal der wereld, ongetwijfeld. Maar wat
te denken van een kerk, die deze taal in haar leeraren
dult?

En dan is er het artikel over de „volheid des tijds”
in het z.g.n. Christelijk weekblad „De Spiegel” van
ds Lugtigheid van Zwolle.

Als wij aan het eind zijn van ons latijn, als wij niet
meer kunnen, dan komt God. Dan is het Zijn tijd.
Zoo was het, toen de Heiland geboren werd, zoo is
het nu weer, naar men dan zegt.

Daar worden enkele getuigen genoemd: Van Oos-
terzee, dr Dippel, een Barthiaan, en Barth zelve.

Het slot is: „de volheid des tijds. Van Oosterzee,
Dippel en Barth en ik zelf, ach wij stamelen allen van
iets, dat al ons denken te boven gaat”.

Van Oosterzee, Dippel, Barth en — ds Lugtigheid
zelf. Het schijnt een afdalende reeks.

Wie had gedacht, dat na al het kwaad, dat zich
noemende gereformeerde synoden waagden, die trou-
we gezanten uitbanden, en voorts alles laten gaan,
zulken afval zich zoo spoedig zou openbaren?

Zullen de oogen van velen, die over deze dingen
„bezwaard” zeggen te zijn, maar alles doen wat in
hun vermogen is om te zorgen, dat hetgeen in de
kerken geschiedde voor allerlei ander levensverband
geen schade zal brengen —, op de manier bijv. van
prof. Grosheide, die zegt: wat in de kerk gebeurde
behoeft toch voor de samenwerking inzake de Vrije
Universiteit geen gevolgen te hebben — eindelijk open
gaan? Hun bezwaardheid doet bezorgd zijn voor aller-
lei eigen zaakjes, maar wat doet het voor de zaak
des Heeren?

Met hartelijke groeten en heilbode, uw toegenegen
MARNIX.

„De ergernis en de dwaasheid” in Elsevier,
— Paulus en Barkey Wolf.

Een van ijver ontstoken telegrammenstuurder, hel-
per op den weg Dijks, ds of emeritus-ds A. G. Barkey
Wolf schrijft in „Elsevier” (20 Dec. '47) over de „aan-
trekkingskracht van Kerstmis”. Het stuk is al even
„sterk” als het artikel van dr J. H. Bavinek, destijds,
over Kerstmis en de boomen van de amsterdamsche
grachten, dat we ook hier hebben doorgegeven. Onze
telegrafist-zeloot dan schrijft:

Van alle Christelijke feestdagen is Kerstfeest het
meest aantrekkelijke in deze zin, dat er een sterke at-
tractie van uit gaat op alle menschen. Het wordt in heel
de wereld gevierd, van de zonnige Zambesi af tot het
onherbergzame Alaska; in Amerika, waar het tamelijk
oppervlakkig verloopt, evengoed als in Duitsland waar
de kinderen nog altijd niet kunnen nalaten aan de
vooravond van Kerstmis hun gebroken speelgoed
neer te leggen onder de Kerstboom en als ze
dan de volgende morgen beneden komen vinden zij het
terug, niet meer gebroken, maar heel. Ik geloof, dat als
andere grote feestdagen zouden wegvallen uit het Chris-
tendom, Kerstfeest altijd nog gevierd en in hoge eer
zou worden gehouden.

Vanzelf komt de vraag bij ons op: Hoe komt dit?
Ik geloof, dat er twee of drie redenen op te noemen zijn
waarom Kerstfeest een onsterfelijk karakter heeft.

In de eerste plaats omdat dit het feest is van het on-
opdringerige. Niemand vindt het prettig als iets hem
wordt opgedrongen. Wij willen vrij zijn. Wij verzetten
ons intuïtief tegen alles wat zich van ons innerlijk met
geweld meester wil maken. Wij handhaven daar tegen-
over, en volkomen terecht, ons „quant à moi”. Maar
het onuitsprekelijk aantrekkelijke van Kerstmis is, dat
het een karakter van grote onopdringerigheid heeft.

Alles is hier even bescheiden. Alle geweld blijft hier
achterwege. De hemel maakt geen inbreuk op ons hart.
Er wordt niets geforceerd, niets open gestoten, open
gedwgd. De hoogste liefde komt ons opzoeken in.....
een kind! En men mag zeggen wat men wil, maar van
het weinige wat de wereld nog overgehouden heeft aan
onopdringerigheid, is een klein kind het minst opdrin-
gerig van alles.

„Wij willen vrij zijn”. We zijn tegen de binding.
Tenminste als we 'n stukje schrijven voor „Elsevier”.
Telegrammen aan een synode zijn wat anders. En over
Paulus, met zijn prediking van het gezag der open-
baring, en van de vrijheid voor die in Christus
Jezus is, zwijgen we maar. Wij waren gereformeerd,
althans, dat dachten ze in een grijs verleden van ons.
Thans zijn we heerlijk vrij. — Verder:

In de tweede plaats laat Kerstfeest ons het ware ka-
rakter van de Liefde zien. Ik ben altijd een beetje on-
der de indruk van het feit, dat Jezus Christus niet in-
eens als Man in de wereld gekomen is, zoals Mohammed
kwam als een man, in de volle kracht van zijn jaren.
In onze oppervlakkige filosofie zouden wij kunnen den-
ken, dat Hij ons dan makkelijker zijn wil had kunnen
opleggen en met geweld over ons had kunnen heersen.
Maar in dat geval zou Hij een paar slaven meer en een
paar kinderen minder hebben gehad. En Hij wil geen
slaven, Hij wil kinderen. Hij wil dat we Hem in volle
vrijheid zullen volgen. Hij eerbiedigt onze zelfbeschikking.
Hij kent niet wat de Franse wijsgeer genoemd heeft
„l'homme machine”, de mens, die machinaal God dient.
Dan heeft Hij liever dat we Hem helemaal niet dienen.
Daarom komt Hij tot ons als een kind, dat niet gebieden
kan en niets kan opleggen, maar enkel kan vragen:
Wilt gij Mij aannemen?

Dit is eigenlijk een kwestie van liefde. Liefde dringt
zich nooit op. Liefde moet ons worden afgenomen en als
zij ons niet vrijwillig afgenomen wordt trekken we ons
terug, niet boos, misschien wel bedroefd, maar in ieder
geval eerbiedigen wij de zelfbeschikking van de ander.
Dit is het gevaar van de liefde; ze dwingt nooit maar ze
vraagt. Op Kerstmis waagt God het met deze vorm van
liefde.

Kom, kom, dr K. Dijk, op een diner in Leeuwar-
den eens „dám” geheeten, wat zegt u van dien onzin?
Stil, hoor, het telegram ligt nog in 't archief; 't zijn
de dordsche Canones maar, die spreken van beloften
met bevel van geloof en bekeering. Kom, kom,
synodocraten. Emeriti wegsturen, dat kan, behalve
als ze in nerveuze dagen een handlangersdienst doen?
Gods „waagstuk”, is 't niet prachtig anti-remon-
strantsch? Een God, die zich terugtrekt, als iemand
„neen” zegt, is dat niet een doodsteek in 't hart van
Episcopius? O Steinmetz, advocaat der synodocraten
van Bedum, die ons daar ketteren noemt, haal def
telegrafist der Orthodoxe Synode eens aan voor de
Rechtbank. Zeg daár: o, rechter, dit is onze Pure
Leer! — Eindelijk:

Eindelijk; het algemeen appél, dat Kerstmis op ons
doet is een gevolg van onze behoefte om te buigen voor
alles wat waarlijk groot en verheven is. Wij verachten
kruipt. Wij weigeren onze bewondering te geven aan
alles wat laag en gemeen is. Maar wij buigen graag voor
wat groter en edeler is dan wij zelf. En omdat wij de
ware grootheid gezien hebben van Jezus Christus in
een leven van liefde dat zich heeft overgegeven in de
dood, zoeken wij deze dagen het gezelschap van de Wij-